

НАРОДНО СЪБРАНИЕ
№ 054-01-110
Дата 03 1 12 2010

14

ДО

14 15

**ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ
Г-ЖА ЦВЕТА КАРАЯНЧЕВА**

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ,

На основание чл. 87, ал. 1 от Конституцията на Република България и чл. 76, ал. 1 от ПОДНС внасяме законопроект за допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс с мотиви към него и предварителна оценка на въздействието, съгласно методологията – приложение към ПОДНС.

Молим, законопроектът да бъде представен за разглеждане и гласуване съгласно установения ред.

ВНОСИТЕЛИ:

- Красимир Ципков
- Десислава Станасова
- Александър Иванов
- Мария Кулева
- Виктор Вазро
- Михаил Мачев
- Розалия Александрова
- Мишиа Лачков
- Александра Василева
- Етаислав Иванов
- Елисавета Дачева
- Александра Василева
- Христиан Митов

- Красимир Велчев
- Томислав Билков
- Александър Билков
- Михаил Митов

ЗАКОН

ЗА

ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС

(Обн. ДВ. бр.86 от 28 Октомври 2005г., изм. ДВ. бр.46 от 12 Юни 2007г., изм. ДВ. бр.109 от 20 Декември 2007г., изм. ДВ. бр.69 от 5 Август 2008г., изм. ДВ. бр.109 от 23 Декември 2008г., изм. ДВ. бр.12 от 13 Февруари 2009г., изм. ДВ. бр.27 от 10 Април 2009г., изм. ДВ. бр.32 от 28 Април 2009г., изм. ДВ. бр.33 от 30 Април 2009г., изм. ДВ. бр.15 от 23 Февруари 2010г., изм. ДВ. бр.32 от 27 Април 2010г., изм. ДВ. бр.101 от 28 Декември 2010г., изм. ДВ. бр.13 от 11 Февруари 2011г., изм. ДВ. бр.33 от 26 Април 2011г., изм. ДВ. бр.60 от 5 Август 2011г., изм. ДВ. бр.61 от 9 Август 2011г., изм. ДВ. бр.93 от 25 Ноември 2011г., изм. и доп. ДВ. бр.19 от 6 Март 2012г., изм. ДВ. бр.20 от 9 Март 2012г., изм. и доп. ДВ. бр.25 от 27 Март 2012г., доп. ДВ. бр.60 от 7 Август 2012г., доп. ДВ. бр.17 от 21 Февруари 2013г., доп. ДВ. бр.52 от 14 Юни 2013г., изм. и доп. ДВ. бр.70 от 9 Август 2013г., изм. и доп. ДВ. бр.71 от 13 Август 2013г., изм. и доп. ДВ. бр.21 от 8 Март 2014г., изм. и доп. ДВ. бр.14 от 20 Февруари 2015г., изм. и доп. ДВ. бр.24 от 31 Март 2015г., изм. и доп. ДВ. бр.41 от 5 Юни 2015г., изм. и доп. ДВ. бр.42 от 9 Юни 2015г., доп. ДВ. бр.60 от 7 Август 2015г., изм. и доп. ДВ. бр.74 от 26 Септември 2015г., изм. ДВ. бр.79 от 13 Октомври 2015г., изм. ДВ. бр.32 от 22 Април 2016г., изм. и доп. ДВ. бр.39 от 26 Май 2016г., изм. и доп. ДВ. бр.62 от 9 Август 2016г., доп. ДВ. бр.81 от 14 Октомври 2016г., доп. ДВ. бр.95 от 29 Ноември 2016г., изм. и доп. ДВ. бр.13 от 7 Февруари 2017г., изм. и доп. ДВ. бр.63 от 4 Август 2017г., доп. ДВ. бр.101 от 19 Декември 2017г., изм. и доп. ДВ. бр.7 от 19 Януари 2018г., изм. и доп. ДВ. бр.44 от 29 Май 2018г., изм. ДВ. бр.87 от 19 Октомври 2018г., изм. и доп. ДВ. бр.96 от 20 Ноември 2018г., изм. и доп. ДВ. бр.7 от 22 Януари 2019г., доп. ДВ. бр.16 от 22 Февруари 2019г., доп. ДВ. бр.83 от 22 Октомври 2019г., изм. и доп. ДВ. бр.98 от 17 Ноември 2020г.)

§ 1. В чл. 46 се създава ал. 6:

„(6) Разпоредбите на ал. 3-5 не се прилагат, когато се извършва разследване или отделни действия по разследването и други процесуални действия от прокурора по разследването срещу главния прокурор.

§ 2. В чл. 194 се създава ал. 6:

„(6) Разследването по дела за престъпления, извършени от главния прокурор, се провежда от прокурора по разследването срещу главния прокурор.

§ 3. В чл. 200 след думите „съдебен контрол“ се поставя запетая и се добавя „с изключение на постановленията на прокурора по разследването срещу главния прокурор“.

§ 4. В чл. 213, ал. 1, изречение второ след думата „прокуратура“ се поставя запетая и се добавя „с изключение на постановлението на прокурора по разследването срещу главния прокурор“.

§ 5. В чл. 243 се създава ал.12:

„(12) Алинея 10 не се прилага за постановленията на прокурора по разследването срещу главния прокурор“.

§ 6. В чл. 411а, ал. 4 след думите „Европейска прокуратура“ се поставя запетая и се добавя „както и делата от компетентност на прокурора по разследването срещу главния прокурор“.

§ 7. В чл. 411в, ал. 1 след думите „специализираната прокуратура“ се поставя запетая и се добавя „прокурора по разследването срещу главния прокурор“

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 8. (1) В срок до един месец от влизането в сила на този закон се правят предложения за кандидатури за прокурор по разследването срещу главния прокурор.

(2) В срок до три месеца от влизането в сила на този закон Висшият съдебен съвет провежда процедурата за избор на прокурор по разследването срещу главния прокурор

§ 9. В Закона за съдебната власт (Обн., ДВ, бр. 64 от 7.08.2007 г., изм., бр. 69 от 5.08.2008 г., изм. и доп., бр. 109 от 23.12.2008 г., доп., бр. 25 от 3.04.2009 г., в сила от 3.04.2009 г., изм. и доп., бр. 33 от 30.04.2009 г., бр. 42 от 5.06.2009 г., изм., бр. 102 от 22.12.2009 г., в сила от 22.12.2009 г., изм. и доп., бр. 103 от 29.12.2009 г., в сила от 29.12.2009 г., доп., бр. 59 от 31.07.2010 г., в сила от 1.01.2011 г., изм. и доп., бр. 1 от 4.01.2011 г., в

сила от 4.01.2011 г., изм., бр. 23 от 22.03.2011 г., в сила от 22.03.2011 г., изм. и доп., бр. 32 от 19.04.2011 г., в сила от 19.04.2011 г., бр. 45 от 14.06.2011 г., в сила от 14.06.2011 г., доп., бр. 81 от 18.10.2011 г., изм. и доп., бр. 82 от 21.10.2011 г., в сила от 1.01.2012 г.; изм. с Решение № 10 от 15.11.2011 г. на Конституционния съд на РБ - бр. 93 от 25.11.2011 г.; бр. 20 от 9.03.2012 г., в сила от 10.06.2012 г., изм. и доп., бр. 50 от 3.07.2012 г., изм., бр. 81 от 23.10.2012 г., в сила от 1.09.2012 г., бр. 15 от 15.02.2013 г., в сила от 1.01.2014 г., бр. 17 от 21.02.2013 г., бр. 30 от 26.03.2013 г., в сила от 26.03.2013 г., доп., бр. 52 от 14.06.2013 г., в сила от 14.06.2013 г., изм., бр. 66 от 26.07.2013 г., в сила от 26.07.2013 г., доп., бр. 70 от 9.08.2013 г., в сила от 9.08.2013 г., изм., бр. 71 от 13.08.2013 г., в сила от 13.08.2013 г., бр. 19 от 5.03.2014 г., в сила от 5.03.2014 г., изм. и доп., бр. 21 от 8.03.2014 г., изм., бр. 53 от 27.06.2014 г., бр. 98 от 28.11.2014 г., в сила от 28.11.2014 г., бр. 107 от 24.12.2014 г., в сила от 1.01.2015 г., бр. 14 от 20.02.2015 г., изм. и доп., бр. 28 от 8.04.2016 г., изм., бр. 39 от 26.05.2016 г., в сила от 26.05.2016 г., бр. 50 от 1.07.2016 г., в сила от 1.07.2016 г., изм. и доп., бр. 62 от 9.08.2016 г., в сила от 9.08.2016 г., доп., бр. 76 от 30.09.2016 г., в сила от 9.08.2016 г., изм., бр. 13 от 7.02.2017 г.; Решение № 1 от 31.01.2017 г. на Конституционния съд на РБ - бр. 14 от 10.02.2017 г.; доп., бр. 63 от 4.08.2017 г., в сила от 5.11.2017 г., изм. и доп., бр. 65 от 11.08.2017 г., изм., бр. 85 от 24.10.2017 г., изм. и доп., бр. 90 от 10.11.2017 г., бр. 103 от 28.12.2017 г., в сила от 1.01.2018 г., бр. 7 от 19.01.2018 г., изм., бр. 15 от 16.02.2018 г., в сила от 16.02.2018 г., изм. и доп., бр. 49 от 12.06.2018 г., бр. 77 от 18.09.2018 г., в сила от 1.01.2019 г., бр. 17 от 26.02.2019 г.; изм. с Решение № 2 от 21.02.2019 г. на Конституционния съд на РБ - бр. 19 от 5.03.2019 г.; изм. и доп., бр. 29 от 8.04.2019 г., доп., бр. 64 от 13.08.2019 г., в сила от 13.08.2019 г., изм., бр. 83 от 22.10.2019 г., в сила от 22.10.2019 г., изм. и доп., бр. 11 от 7.02.2020 г., бр. 86 от 6.10.2020 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 30, ал. 2 се създава т. 21:

„21. избира прокурор по разследването срещу главния прокурор“.

2. В чл. 136:

3. а) създава се нова ал. 2

„(2) Прокурорът по разследването срещу главния прокурор е част от Прокуратурата на Република България. Той участва в производствата по делата от компетентността му пред специализирания наказателен съд, апелативния специализиран наказателен съд и Върховния касационен съд“.

- б) алинеи 2 и 3 стават съответно ал. 3 и 4;
- в) алинея 4 става ал. 5 и в нея думите „ал. 3“ се заменят с „ал. 4“;
- г) алинеи 5 и 6 стават съответно ал. 6 и 7;
- д) създава се ал. 8:

„(8) Разпоредбите на ал. 5 - 7 не се прилагат за дейността на прокурора по разследването срещу главния прокурор“.

4. В чл. 138, т. 6 думите „ал. 5“ се заменят с „ал. 6“.

5. В чл. 139 се създава ал. 3:

„(3) Алинея 2 не се прилага за актовете на прокурора по разследването срещу главния прокурор“.

6. В чл. 143 се създава ал. 8:

„(8) Алинеи 1-7 не се прилагат за всички актове и действия на прокурора по разследването срещу главния прокурор“.

7. В чл. 170 се създава ал. 6:

„(6) За прокурор по разследването срещу главния прокурор се назначава прокурор със стаж по чл. 164, ал. 7, с придобит статут на несменяемост, с високи професионални и нравствени качества, с положителна комплексна оценка "много добра" от последното атестиране, на когото през последните 5 години не е било налагано някое от дисциплинарните наказания по чл. 308, ал. 1, т. 3, 4, 5 или 6 с влязло в сила решение.

8. Създава се чл. 173а:

„(1) Процедурата за избор на кандидат за прокурор по разследването срещу главния прокурор се открива от пленума на Висшия съдебен съвет не по-рано от 3 месеца и не по-късно от 1 месец преди изтичането на мандата или в 7-дневен срок от настъпване на обстоятелство по чл. 175, ал. 1.

(2) Предложения за кандидатури за прокурор по разследването срещу главния прокурор могат да правят не по-малко от шестима от членовете на прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет в 7-дневен срок от приемане на решението за откриване на процедурата.

(3) Предложенията се придружават от подробни писмени мотиви, кадрова справка на кандидата по образец, утвърден от пленума на Висшия съдебен съвет, и писмено съгласие на кандидата. Всички представени документи се публикуват на интернет страницата на Висшия съдебен съвет не по-късно от 14 дни преди публичното изслушване.

(4) Пленумът на Висшия съдебен съвет обявява датата, часа и мястото за изслушване за всеки кандидат най-малко 7 дни преди провеждането му. Изслушванията се провеждат по азбучен ред. Те са публични и се излъчват в реално време чрез интернет страницата на Висшия съдебен съвет.

(5) Юридически лица с нестопанска цел, определени за извършване на общественополезна дейност, професионалните организации на съдиите, прокурорите и следователите, висши училища и научни организации не по-късно от 7 дни преди изслушването могат да представят на Висшия съдебен съвет становища за кандидата, включващи и въпроси, които да му бъдат поставяни. Анонимни становища и сигнали не се разглеждат. Представените становища и въпроси се публикуват на интернет страницата на Висшия съдебен съвет в срок до три дни след представянето им при спазване на изискванията за защита на личните данни.

(6) Комисията по атестирането и конкурсите и Комисията по професионална етика към прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет изготвят доклади за професионалните и нравствените качества на кандидатите, с които предлагат кандидатурите за обсъждане и гласуване от прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет. Докладите съдържат заключение относно:

1. законовите изисквания за заемане на длъжността;
2. наличието на данни, които поставят под съмнение нравствените качества на кандидата, неговата квалификация, опит и професионални качества;
3. специфичната подготовка, качествата и мотивацията за съответната длъжност.

(7) Докладът на всяка комисия се публикува на интернет страницата на Висшия съдебен съвет най-малко 7 дни преди гласуването на съответния кандидат.

(8) Пленумът на Висшия съдебен съвет приема решението за избор на кандидат с мнозинство повече от половината от членовете си с явно гласуване.

(9) Когато при първото гласуване никой от кандидатите не е получил повече от половината от гласовете на членовете на пленума на Висшия съдебен съвет, изборът продължава за двамата кандидати, получили най-много гласове.

(10) Прокурорът по разследването срещу главния прокурор или негов заместник се избира за срок от 7 години, без право на повторно избиране.

(11) При изтичане на мандата или предсрочното му прекратяване на основание чл. 129, ал. 3, т. 2 от Конституцията прокурорът по разследването срещу главния прокурор, подал молба до прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет в 14-дневен срок от деня на изтичане или предсрочно прекратяване на мандата, се възстановява на заеманата преди избора или с една степен по – висока от заеманата преди избора длъжност.

9. В чл. 175:

а) създава се нова ал. 6:

„(6) Основанието за предсрочно освобождаване на прокурора по разследването срещу главния прокурор се установява от пленума на Висшия съдебен съвет с решение, прието по реда за избора му.

б) алинеи 6 и 7 стават съответно ал. 7 и 8.

10. В чл. 308, ал. 2, в текста преди т. 1 след думата “съвет“ се добавя „и на прокурора по разследването срещу главния прокурор“.

11. В чл. 311, т. 4 накрая се добавя „и на прокурора по разследването срещу главния прокурор“.

12. В чл. 312, ал. 2 след думите „член на Висшия съдебен съвет“ се добавя „и прокурора по разследването срещу главния прокурор“.

ВНОСИТЕЛИ:

Красимир Луцков
Десислава Атанасова
Александър Иванов
Мария Манева
Светлана Казарова
Михаил Манев
Угоянела Стефанова-Стефанова
Милена Замянова
Александра Василева
Екатерина Иванова
Кристина Димитрова
Таня Иванова

Красимир Велчев
Томислав Бисков
Александър Габров
Михаил Манев

James Keating

М О Т И В И
към
законопроект за допълнение
на Наказателно-процесуалния кодекс

Гарантирането на независимостта на разследване срещу главния прокурор, включително независимостта на органите, които отговарят за различните етапи на разследването, може да се осъществи само чрез въвеждането на нова фигура сред магистратите - прокурор по разследването срещу главния прокурор. Този прокурор следва да е със статут на действащ прокурор с пълния обем правомощия по българското законодателство, по подобие на европейските делегирани прокурори по Регламент (ЕС) 2017/1939 на Съвета от 12 октомври 2017 година за установяване на засилено сътрудничество за създаване на Европейска прокуратура.

В своето Мнение №968/09.12.2019г., съдържащо становище по Законопроекта за изменение и допълнение на Наказателно – процесуалния кодекс и Закона за съдебната власт относно наказателно разследване срещу висши магистрати, в т. 57 Венецианската комисия намира за възможен един по – гъвкав подход към тълкуването на така наречения „прокурорския монопол в разследването“. Според нея „на първо място, НПК предвижда съдебен контрол за законосъобразност на някои действия на прокуратурата, което на пръв поглед не нарушава „монопола“ и не повдига никакъв конституционен въпрос. Второ и по – важното е, че Конституцията трябва да се тълкува в светлината на общоприети принципи, един от тях е *ne pro judex in causa sua*, никой не може да бъде съдия по неговия собствен случай“.

Извеждането на делата срещу главния прокурор от неговата юрисдикция не нарушава същността на неговия конституционен мандат. Венецианската комисия е заключила, че идеята за независим прокурор може да бъде приложена на практика само, ако Конституционният съд на България приеме, че монополът на прокуратурата, ръководена от главния прокурор, върху публичните обвинения не е абсолютен и могат да се направят някои изключения от това общо правило за предотвратяване на конфликт на интереси, без да се налагат изменения в Конституцията. В

този случай независимият прокурор може да бъде избран чрез съществуващите структури и процедури.

Предвид това становище на Венецианската комисия за демокрация чрез право министърът на правосъдието изиска от Конституционния съд задължително тълкуване на чл. 126, ал. 2 от Конституцията, който с Решение № 11 от 23 юли 2020г. прие, че надзорът за законност и методическото ръководство върху дейността на всички прокурори, осъществявани от главния прокурор по смисъла на чл. 126, ал.2 от Конституцията, не включват случаите, когато прокурор извършва проверки, разследвания и други процесуални действия по сигнали срещу главния прокурор.

От изложеното следва, че „монополът“ на главния прокурор не е абсолютен и от контрола му са изключени всички преписки и разследвания срещу него, а съществуващият конституционен ред позволява създаването на фигурата на „независим“ прокурор. За да се гарантира в пълна степен независимостта му, същият следва да е извън системата на прокуратурата и различните видове разследващи органи, но задължително да притежава статута на прокурор.

Комитетът на министрите на държавите-членки на Съвета на Европа в последното си решение от 3 септември 2020 г. призовава властите в България да гарантират, че прокурорите във Висшия съдебен съвет и главният прокурор не играят решаваща роля при назначаването, отчетността или кариерата на всеки прокурор или следовател, отговорен за разследване на главния прокурор, както и че главният прокурор е изключен от пряко или непряко управление на такъв прокурор или следовател и няма контрол на никоя от неговите дейности.

Подобен извод е изведен и в становището на Венецианската комисия по повод законопроекта за промени в НПК, внесен от МС от края на миналата година, в което тя е изследвала статута на директора на Националната следствена служба и на главния инспектор на Инспектората към ВСС. При избора на директора на Националната следствена служба решаваща роля играят прокурорите в прокурорската колегия и главният прокурор. Същият се избира по предложение на главния прокурор или по предложение на не по – малко от трима от членовете на прокурорската колегия, с мнозинство не по – малко от осем гласа. Дори само това обстоятелство е достатъчно, за да се отхвърли тезата за независимост, но са налице и други такива. Директорът на Националната следствена служба е заместник на главния прокурор, и макар и да разполага с независим от неговата воля мандат, в

административно отношение му е подчинен, както всички останали административни ръководители. Съгласно чл. 150 от ЗСВ Националната следствена служба се ръководи от главния прокурор пряко или чрез директора ѝ. На следващо място, директорът е следовател, а следователите, независимо от ранга им не могат да осъществяват правомощията на прокурори. Следователно възможността за директора на НСлС да осъществява функциите на „независим“ прокурор по разследването срещу главния прокурор е изключена по дефиниция.

По сходни причини невъзможно е и възлагането на такива функции на главния инспектор на ИВСС. Макар и да се избира от Народното събрание, главният инспектор не притежава прокурорски функции и не би могъл да се снабди с „извънредни“ такива без съществени промени в Конституцията.

Що се отнася до обсъжданите варианти за създаване на *ad hoc* специален прокурор или резервен списък с *ad hoc* прокурори, одобрен от ВСС, включващ пенсионирани или в края на кариерата си прокурори, следователи и съдии, които в последствие няма да се връщат в системата на прокуратурата и да станат подчинени на главния прокурор, то и те са неприложими. Създаването на *ad hoc* прокурор също не може да се осъществи без изменение в Конституцията, защото това означава придаване на прокурорски функции на лица извън системата на прокуратурата. Единствената възможност в този контекст е определянето на действащ прокурор за *ad hoc* прокурор, който ще се пенсионира в края на мандата си. Това означава възрастова дискриминация по отношение на кандидатите за тази длъжност и избор от действащите прокурори на съответната възраст, които са работили години наред със съответния главен прокурор. Обвързването със случайността обаче не може да гарантира търсената независимост, защото тези магистрати, ако са действащи ще са заети с други ангажименти, и само при нужда ще изпълняват функциите на прокурор по разследването срещу главния прокурор. Следователно ще се подчиняват на двойствен режим, в зависимост от изпълняваните задължения. Този модел, но при ангажиране само с разследване срещу главния прокурор, не е невъзможен, ако идеята се вземе като базисна и се надгради, което всъщност е и в основата на настоящото предложение.

Ако се избере модел за прокурори *ad hoc*, които са пенсионирани и са извън съдебната система, за да се гарантира независимостта им, то пак ще се налагат промени в КРБ. Така е, защото функциите на прокурор трябва да се придадат на лице, което е извън системата и в този смисъл

изобщо не притежава качеството „магистрат“. Това ще постави други неразрешими въпроси за статута на този прокурор и възможностите за гарантиране на независимостта му.

Изобщо идеята за „случайността“ не отговаря в пълна степен на изискванията за гарантиране на независимо разследване срещу главния прокурор. За да има такива гаранции, всеки сигнал или жалба срещу главния прокурор следва да бъде проверен задълбочено и да получи развитие в зависимост от установените факти – отказ от образуване на досъдебно производство или образуване на досъдебно производство. Ако се предвижда *ad hoc* прокурор само при достатъчно данни за провеждане на разследване, то стои въпросът в останалите случаи, когато има жалби и сигнали, кой ще извършва проверките и ще взема решение. Няма как да е прокурор, различен от *ad hoc* прокурора, и само при нужда да се прибегва до действия на *ad hoc* прокурора. Поради това би следвало да се създаде фигурата на „независим“ прокурор, който да е ангажиран само с работа по преписки и досъдебни производства срещу главния прокурор, и да действа във всички относими случаи, а не на принципа на „случайността“.

Като отчита всички тези особености и преди всичко становището на Венецианската комисия намираме за необходимо да се държи сметка на разликите при възможността за водене на разследване срещу председателите на ВАС и ВКС с тази за главния прокурор. Отстраняването от длъжност на главния прокурор, дори и по друг, различен от предложения ред, няма да доведе до търсения резултат, тъй като последващото развитие е непредвидимо, няма гаранции за преодоляване на възможностите за натиск, както вътрешен, така и външен, върху наблюдаващия прокурор, който все пак ще е част от действащата система на ПРБ. От друга страна, логично мястото на главния прокурор ще се заеме временно от негов заместник, част от неговия екип, който има правомощия по чл. 139 от ЗСВ.

Горезложените аргументи водят до единствения възможен вариант за осигуряване на независимо разследване срещу главния прокурор, а именно чрез създаването на фигурата на прокурор, компетентен по преписки и наказателни производства срещу главния прокурор, избран чрез съществуващите структури и процедури.

За да се преодолее възможното влияние върху членовете на прокурорската колегия при избора на прокурора по разследването срещу главния прокурор, същият следва да се избира от пленума на ВСС с мнозинство повече от половината от членовете му. Това ще гарантира

участието в избора на този прокурор от страна на членовете и на съдийската колегия на ВСС.

Прокурорът по разследването срещу главния прокурор следва да се освобождава дисциплинарно само по реда и условията за членовете на ВСС, към които спадат главният прокурор, председателят на ВКС и председателят на ВАС, а именно по предложение от петима от членовете на пленума на Висшия съдебен съвет или от трима от членовете на съответната колегия на ВСС. Това ще му гарантира равен статут с тримата най – висши представители на магистратите и ще го направи независим от ръководените от тях структури.

Основанията за предсрочно освобождаване от длъжност на прокурора по разследването срещу главния прокурор или него заместник са същите като за главния прокурор, председателя на ВКС и председателя на ВАС, както и процедурата за установяването им.

С цел удовлетворяване на изискването за липса на каквато и да било възможност за кариерно влияние от страна на главния прокурор, независимо от конкретната личност, и от прокурорската колегия, се предлага кандидатът да е действащ прокурор, завръщащ се след мандата на заеманата от него длъжност или на длъжност с една степен по – висока от заеманата преди избора. Така се осуетява възможността за външно влияние в посока „послушание“ срещу бъдещо повишение. Повишаването в случая ще е гарантирано от закона. От друга страна, при завръщането като прокурор след мандат от 7 години, в повечето случаи означава завръщане в мандата на друг главен прокурор.

Той следва да отговаря на изискванията за заемане на длъжността прокурор във ВКП или ВАП, не по – малко от 12 години юридически стаж с оглед професионален опит и предвиденото явяване пред всички съдебни инстанции по делата от компетентността му. Останалите критерии за избор следва да са завишени - високи професионални и нравствени качества, положителна комплексна оценка „много добра“ от последното атестиране; липса на наложени дисциплинарни наказания по чл. 308, ал. 1, т. 3, 4, 5 или 6 с влязло в сила решение през последните пет години.

Предвижда се процедурата за избор на кандидат за прокурор по разследването срещу главния прокурор да се открива от пленума на Висшия съдебен съвет не по – рано от три месеца и не по – късно от един месец преди изтичането на мандата на предходния „независим“ прокурор или в 7-дневен срок от настъпване на обстоятелствата по чл. 175 от ЗСВ. Предложенията за кандидатури за прокурор по разследването срещу

главния прокурор ще могат да правят не по – малко от шестима от членовете на прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет в 7-дневен срок от приемане на решението за откриване на процедурата за избор на кандидат за прокурор по разследването срещу главния прокурор. В последствие процедурата следва тази за „тримата големи“ в общи линии.

Мандатът на прокурора по разследването срещу главния прокурор или негов заместник би следвало да е 7 години, тъй като така ще се гарантира работата му в мандатите на различни главни прокурори, водеща до невъзможност за потенциално влияние с оглед бъдещото му положение в системата на прокуратурата. Мандат от 7 години би бил равен на мандата на тримата големи в съдебната власт и би спомогнал за утвърждаването му като висш магистрат.

Наличието на прокурор, ангажиран само с проверки и разследвания срещу главния прокурор, ще гарантира директния достъп до него, т.е. прякото му сезиране от компетентни органи или граждани, без същият да е зависим от получаването на информация от действащите прокурори или разследващи органи. При вземането на решения, той също ще е напълно свободен, извън принципа на вътрешното убеждения, основаващо се на закона и фактите. Единственото подчинение, което ще дължи, е подчинението на закона.

Самостоятелното водене на разследването и участието във всички фази на наказателния процес пред всички съдебни инстанции, го прави уникален и напълно самостоятелен, но същевременно и изключително отговорен пред обществото. Поради това и изискванията за заемането на този пост следва да са съответни на тази отговорност. Упражняването на конституционното правомощие за провеждане на цялостно разследване ще удовлетвори изискването за осигуряване на независимост на всеки един стадий от разследването – хоризонтална и вертикална независимост, както и лична независимост.

Същевременно разследването ще се води по правилата на НПК, валидни за всяко друго разследване, с изключение на йерархичния контрол на постановленията на прокурора по разследването срещу главния прокурор, който е изключен. По този начин са предвидени гаранции за независимостта в работата на този прокурор, чийто актове няма да подлежат на контрол в системата на прокуратурата. Изключен е и всякакъв друг контрол или надзор чрез неприлагането на разпоредбите на ЗСВ, относими към правомощията на главния прокурор, в това число и възможностите за методически указания по чл. 126, ал. 2 от Конституцията.

В случай на внасяне на делото в съда компетентен ще е Специализираният наказателен съд, който ще разглежда делата за всички видове престъпления, извършени от главния прокурор. Тази гаранция е в повече, в сравнение с общия случай на извършил престъпление магистрат, когато Специализираният наказателен съд ще е компетентен само в случаите по чл. 411в от НПК. Същата обаче е необходима, за да има предвидимост и единност на компетентността на съда, а и по – високата степен на специализация гарантира по – професионален подход. Комитетът на министрите и Венецианската комисия никога не са поставяли въпроса с компетентния съд, а и принципно независимостта на съда е гарантирана по презумпция, поради което не е необходимо създаването на „специален“ съдебен състав, на по – високо ниво от обичайното. Делата срещу главния прокурор могат да се разглеждат в рамките на действащите съдилища и съответните им състави.

ВНОСИТЕЛИ:

Красимир Чучков

Десислава Атанасова
Александър Иванч

Мария Илиева

Димитър Дзерж

Матей Матево

Ульяна Иванова

Милена Димитрова

Мариана Василева

Етислав Иванов

Валентин Дачев

Доника Димитрова

Христина Кисел

Юлия Ангел

Димитър Павлов

Таня Билал

Красимир Дачев

ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО

КЪМ

законопроект за допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс

1. Основания за законодателна инициатива

Гарантирането на независимостта на разследване срещу главния прокурор, включително независимостта на органите, които отговарят за различните етапи на разследването, може да се осъществи само чрез въвеждането на нова фигура сред магистратите – прокурор по разследването срещу главния прокурор. Този прокурор следва да е извън структурата на ПРБ, но със статут на действащ прокурор с пълния обем правомощия по българското законодателство, по подобие на европейските делегирани прокурори по Регламент (ЕС) 2017/1939 на Съвета от 12 октомври 2017 година за установяване на засилено сътрудничество за създаване на Европейска прокуратура.

В своето Мнение №968/09.12.2019г., съдържащо становище по Законопроекта за изменение и допълнение на Наказателно – процесуалния кодекс и Закона за съдебната власт относно наказателно разследване срещу висши магистрати, Венецианската комисия в т.57 намира за възможен един по - гъвкав подход към тълкуването на така наречения „прокурорския монопол в разследването“. Според нея „на първо място, НПК предвижда съдебен контрол за законосъобразност на някои действия на прокуратурата, което на пръв поглед не нарушава „монопола“ и не повдига никакъв конституционен въпрос. Второ и по – важното е, че Конституцията трябва да се тълкува в светлината на общоприети принципи, един от тях е *neto iudex in causa sua*, никой не може да бъде съдия по неговия собствен случай“.

Извеждането на делата срещу главния прокурор от неговата юрисдикция не нарушава същността на неговия конституционен мандат. Венецианската комисия е заключила, че идеята за независим прокурор

може да бъде приложена на практика само, ако Конституционният съд на България приеме, че монополът на прокуратурата, ръководена от главния прокурор, върху публичните обвинения не е абсолютен и могат да се направят някои изключения от това общо правило за предотвратяване на конфликт на интереси, без да се налагат изменения в Конституцията. В този случай независимият прокурор може да бъде избран чрез съществуващите структури и процедури.

Изложените аргументи водят до единствения възможен вариант за осигуряване на независимо разследване срещу главния прокурор, а именно чрез създаването на фигурата на прокурор, компетентен по преписки и наказателни производства срещу главния прокурор, избран чрез съществуващите структури и процедури.

2. Заинтересовани страни

Главният прокурор, Прокуратурата на Република България, магистратската общност, българските граждани, и неправителствените организации и, като с приемането на предложението законопроект ще се отговори на обществените очаквания за гарантиране на ефективното и безпристрастно провеждане на разследванията срещу главния прокурор, съобразен с действаща конституционна уредба.

3. Анализ на разходите и ползите

Приемането на законопроекта няма да се отрази на бюджета на съдебната власт ще създаде гаранция за ефективното и безпристрастно провеждане на разследванията срещу главния прокурор.

4. Административна тежест и структурни промени

Приемането на предложените промени в закона е свързано с необходимостта от създаването на фигурата на прокурор, компетентен по преписки и наказателни производства срещу главния прокурор, избран чрез съществуващите структури и процедури, няма да доведе до създаването на нови административни структури, както и до увеличаване на административната тежест.

5. Въздействие върху нормативната уредба

Приемането на предложените изменения и допълнения в законопроекта може да доведе до необходимост от промени в действащата нормативна уредба.

ВНОСИТЕЛИ:

Красимир Циниф
Десислав Атанасов
Александър Иванов
Мария Митева
Димитър Мизур
Маноил Манев
Розалия Евангелина-Свет
Милена Јанкова
Александра Василева
Етаислав Убачов
Валентин Фадев
Дончев Момчил
Христиана Митев
Илиан Димитров
Димитър Рибчев
Том Бичев
Красимир Релчев